

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

A model for development the quality of learners on desirable characteristics
of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School

นางลัดดา เจียมจुरา¹

Ladda Jeamjurai

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D: Research and Development) ในลักษณะของการผสมผสานวิธี (Mixed Methods) โดยมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative methods) และเชิงคุณภาพ (Qualitative methods) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ 3) สร้างและพัฒนาารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ และ 4) ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน 71 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 14 คน นักเรียน 322 คน รวมนทั้งสิ้น 415 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง แบบบันทึกข้อมูล แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่า มี 5 องค์ประกอบ คือ (1) การสร้างเจตคติที่ดี (2) การสร้างเสริมประสบการณ์ (3) การสร้างความตระหนัก (4) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล และ (5) การมีทักษะในการดำเนินชีวิต เมื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนา

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
แขวงทวิวัฒนา เขตทวิวัฒนา กรุงเทพมหานคร

คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.81$ $\sigma=0.24$) สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.72$, $\sigma=0.37$) ความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีทักษะในการดำเนินชีวิต ($PNI_{\text{modified}}=0.74$) รองลงมา คือ การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล ($PNI_{\text{modified}}=0.69$) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น ต่ำสุด คือ การสร้างความตระหนัก ($PNI_{\text{modified}}=0.63$)

3. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ คือ รูปแบบ AELE Model ประกอบด้วย การสร้างเจตคติที่ดี (A: Attitude) การสร้างเสริมประสบการณ์ (E: Experience) การประยุกต์ใช้การชีวิตประจำวัน (L: Life skills) และ การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล (E: Evaluation) มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.73$, $\sigma=0.43$)

4. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ด้าน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2562 สูงกว่า ปีการศึกษา 2561 ทุกระดับชั้น และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ นักเรียนที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.84$, $\sigma=0.28$)

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน, คุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstract

Subject research A model for development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School this time, the research and development process was used in the form of a combination of methods in which Quantitative methods and Qualitative methods intended to 1) study the composition development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School 2) study the current and desirable conditions development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal

Patronage School 3) build and model for development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School And 4) test and study the results of use model for development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School. The target group used in this research was 1 school administrator, 71 teachers, 14 school committee members, 322 students, totaling 415 people. The research instruments were a suitability assessment questionnaire, a semi-structured interview questionnaire data record form Satisfaction questionnaire. Statics used for data analysis, percentage, mean and standard deviation.

The research results were found that

1. study the composition development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School Found that there are 5 components: (1) Attitude (2) Experience (3) Awareness (4) Life skills (5) Evaluation When considering the composition development the quality of learners on desirable characteristics according to the opinions of experts, total of 5 people were at the highest level.

2) study the current and desirable conditions development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School Overall, it was at the moderate level ($\mu=2.81$ $\sigma=0.24$) the desirable condition, the development of the learner quality of desirable characteristics Overall, it was at the highest level ($\mu=4.72$, $\sigma=0.37$) Demand was found that the component with the highest required demand was Life skills ($PNI_{\text{modified}}=0.74$), followed by monitoring and evaluation ($PNI_{\text{modified}}=0.69$), the component with the lowest required value was awareness ($PNI_{\text{modified}}=0.63$)

3) a model for development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School is a format AELE Model consisting of Attitude, Experience, Life skills and Evaluation was appropriate according to the opinions of 5 experts, overall at the highest level ($\mu=4.73$, $\sigma=0.43$)

4) results of use a model for development the quality of learners on desirable characteristics of Dipangkornwittayapat Taweewattana Under Royal Patronage School it was found that the results of the evaluation of the desirable characteristics of all 8

aspects at the levels of Mathayomsuksa 1 to 6, the overall academic year 2019 was higher than the academic year 2018 at all levels and the satisfaction assessment results of the school administrators, teachers and students towards the development model of the quality of the learner of desirable characteristics. Overall, it was at the highest level ($\mu=4.84$, $\sigma=0.28$)

KEYWORD: DEVELOPMENT THE QUALITY OF LEARNERS, DESIRABLE CHARACTERISTICS

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ด้วยวิทยาการที่รวดเร็ว ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมการผสมผสานของค่านิยมแนวคิดต่าง ๆ จึงส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตผู้คนในสังคม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันจึงได้บัญญัติใน มาตรา 54 การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ หรือแม้แต่รัฐบาล ปัจจุบันก็ยังมียุทธศาสตร์ที่จะจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้เป็นคนดี มีคุณธรรม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ว่า การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้ในมาตราที่ 23 และ 24 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับ

ตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมที่ดีงามไว้ในทุกวิชาและให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 1)

ปัจจุบันการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเยาวชนส่วนมากทำได้โดยการสอดแทรกใน รายวิชาต่าง ๆ ทุกครั้งที่จัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกในทุกกิจกรรมที่สถานศึกษาได้จัดให้นักเรียน (พระณัฏฐพงศ์ โนนายะ, 2561: 2) แม้ว่าหลักสูตรจะไม่ได้กำหนดรายวิชาด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้โดยเฉพาะในขณะที่กำหนดให้ครู

ต้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และถือเป็นเกณฑ์การเลื่อนชั้นเรียน แต่จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่า ครูไม่สามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ อันเนื่องมาจากครูไม่ได้รับการพัฒนาเทคนิควิธีสอนแบบสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยสอดแทรกคุณธรรมเป็นเรื่องยากกว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือโครงการเฉพาะกิจ ทั้งที่ความจริงแล้วการจัดการเรียนการสอนต้องเป็นการบูรณาการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงโดยเฉพาะครูใหม่ยังขาดทักษะการสอนการแนะนำการปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมให้กับผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 1) ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ปกครองทั่วประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ร่วมกับสวนดุสิตโพลส์ (2556) พบว่า พฤติกรรมของเยาวชนที่เป็นปัญหาและสังคมพึงตระหนักในขณะนี้คือ ร้อยละ 25.21 มีการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ยึดติดกับวัตถุ รองลงมาคือ ร้อยละ 24.00 แต่งตัวโป้ตามแฟชั่นต่างชาตรี้อยละ 20.05 มั่วสุมอบายมุข ร้อยละ 15.49 แสดงออกจนเกินงาม และ ร้อยละ 14.43 แสดงความก้าวร้าวไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ขาดความ

กตัญญูและสัมมาคารวะ (นริรัตน์ ทับทองกุล, 2561: 337-338)

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) พบว่า โรงเรียนมีจุดที่ควรพัฒนาหลายประเด็น โดยประเด็นหนึ่งที่ทางโรงเรียนเห็นว่าเป็นมีความสำคัญและควรได้รับการแก้ไขเพื่อจะได้ส่งผลต่อการพัฒนาในด้านอื่น ๆ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ระบุโรงเรียนปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังไม่ครอบคลุม ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ด้านการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนควรพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนยุคใหม่ คือ มีมารยาทงาม มีสัมมาคารวะ พูดจาไพเราะ เพื่อจะได้เป็นสถานศึกษาต้นแบบของผู้เรียนคุณธรรม มารยาทงามต่อไป และด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรมีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และควรมีการบันทึกหลังสอนให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์เพื่อแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2557: 5-6)

นอกจากนี้ในปีการศึกษา 2561 โรงเรียนทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนจากการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนจำนวน 1,372 คน คิดเป็นร้อยละ 74.52 พบว่า 1) นักเรียนมีสภาพภาพปัญหาด้านเศรษฐกิจจำนวน 249 คนคิดเป็นร้อยละ 13.43 2) นักเรียนที่มีสภาพปัญหาด้านการเรียนจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84 3) นักเรียนที่มีสภาพปัญหาด้านสุขภาพจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 7.28 4) ด้านความสามารถพิเศษ มีนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเพียง 501คน คิดเป็นร้อยละ 27.21 และนักเรียนที่ไม่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 871 คน คิดเป็นร้อยละ 72.79 ซึ่งโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญกับนักเรียนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่อยู่ในความดูแลของครูมีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียน กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา และช่วยให้นักเรียน กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ อย่างมีคุณภาพ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนคาดหวัง ดังนั้นโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จึงได้ร่วมกับ คณะครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนจึงได้ประชุมปรึกษาหารือเพื่อระดมความคิดในการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้ดีขึ้น ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

3. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

4. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีขอบเขต ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้าน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้ที่บทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นผู้ที่ได้ยอมรับในวงกว้าง เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ มีขอบเขต ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดขอบข่ายและกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. ประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 111 คน ของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 71 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งสิ้น จำนวน 86 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ในระดับความเชื่อมั่น 95% (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 120-121) และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ขั้นตอนที่ 3 สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ มีขอบเขต ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยขั้นตอนที่ 1-2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งพิจารณาจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน (พ.ศ.2558-2561) จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม โรงเรียนบางประกอกวิทยาคม และโรงเรียนศึกษานารี

2. ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ และหัวหน้างานกิจกรรม

พัฒนาผู้เรียน จากโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม
โรงเรียนบางประกอกวิทยาาคม และโรงเรียน
ศึกษานารี จำนวน 9 คน โดยวิธีการเลือก
ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. นำผลการวิจัยในชั้นตอนที่ 1-2
และผลการสัมภาษณ์ที่ได้จากโรงเรียนที่มีแนว
ปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดโครงสร้าง
หรือองค์ประกอบของรูปแบบ

4. สร้าง (ร่าง) รูปแบบการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ใน
พระราชูปถัมภ์ฯ

5. นำ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ใน
พระราชูปถัมภ์ฯ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5
คน ตรวจสอบพิจารณาและประเมินความ
เหมาะสมของรูปแบบ

6. พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
โรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระ
ราชูปถัมภ์ฯ ตามข้อเสนอแนะของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้และศึกษาผล
การใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้าน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกร
วิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ มี
ขอบเขต ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
โรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระ
ราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2562

2. นำรูปแบบการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่
ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่ปังก
กรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ
ในช่วงภาคเรียนที่ 1 และ ภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2562 ระหว่างวันที่ 1 เมษายน
2561 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2562

3. ศึกษาข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
โรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระ
ราชูปถัมภ์ฯ ปีการศึกษา 2562 โดย
กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา
จำนวน 1 คน ครูและบุคลากร จำนวน 92 คน
นักเรียน จำนวน 322 คน รวมกลุ่มเป้าหมาย
จำนวน 415 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง

4. เปรียบเทียบข้อมูลผลการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ใน
พระราชูปถัมภ์ฯ ระหว่างปีการศึกษา 2561
กับปีการศึกษา 2562

5. สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา
(ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ด้านสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และด้านสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

4. แบบบันทึกข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

5. แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้ในการตรวจหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

2) สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1) แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ

3.1) แบบบันทึกข้อมูลผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

3.2) เปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ระหว่างปีการศึกษา 2561 (ก่อนใช้รูปแบบ) กับปีการศึกษา 2562 (หลังใช้รูปแบบ) ได้แก่ ค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. องค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่ามี 5 องค์ประกอบ คือ (1) การสร้างเจตคติที่ดี (2) การสร้างเสริมประสบการณ์ (3) การสร้างความตระหนัก (4) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล และ (5) การมีทักษะในการดำเนินชีวิต เมื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.92$, $SD=0.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างเจตคติที่ดี การสร้างเสริมประสบการณ์ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล และการมีทักษะในการดำเนินชีวิต ($\bar{X}=5.00, SD=0.00$) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างความตระหนัก ($\bar{X}=4.80, SD=0.45$)

2. สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.81 \sigma=0.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างความตระหนัก ($\mu=2.87, \sigma=0.26$) รองลงมา คือ การสร้างเสริมประสบการณ์ ($\mu=2.85, \sigma=0.18$) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีทักษะในการดำเนินชีวิต ($\mu=2.72, \sigma=0.29$)

สภาพที่ พึงประสงค์ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.72, \sigma=0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\mu=4.80, \sigma=0.34$) รองลงมา คือ การมีทักษะในการดำเนินชีวิต ($\mu=4.75, \sigma=0.36$) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างเจตคติที่ดี ($\mu=4.68, \sigma=0.42$)

เมื่อพิจารณาตามค่าความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีทักษะในการดำเนินชีวิต ($PNI_{modified}=0.74$) รองลงมา คือ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ($PNI_{modified}=0.69$) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น ต่ำสุด คือ การสร้างความตระหนัก ($PNI_{modified}=0.63$)

3. การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ

3.1.1 ด้านการสร้างเจตคติที่ดี

1) ศึกษาและรวบรวมสภาพปัญหาการดำเนินการและผลการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในปีที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดความต้องการการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2) ประชุมปรึกษาหารือคณะครูและบุคลากรเพื่อร่วมกันสะท้อนข้อมูลปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องและผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ในปีการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดความต้องการการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายความต้องการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยจะอิงนโยบายของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและ
นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน โดยกำหนดคำร้อยละทุกคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ที่ผ่านการประเมินร้อยละ 85
ทุกด้าน

3.1.2 ด้านการสร้างประสบการณ์

1) ใช้ข้อมูลสภาพปัญหา
อุปสรรค ข้อบกพร่องและผลการดำเนินการ
เกี่ยวกับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อการ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนที่เคยดำเนินการในปีที่ผ่านมาใช้
ประกอบการพิจารณากำหนดแผนงาน/
โครงการ/กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการเพื่อการ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนให้ดีขึ้น

2) ประชุมปรึกษาหารือครู
และบุคลากรเพื่อตัดสินใจในการกำหนด
แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินการ
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียนร่วมกัน

3) กำหนดแผนงาน/
โครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อการ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน

4) สร้างความรู้ความเข้าใจ
ให้กับครูและบุคลากรทุกคนเกี่ยวกับการนำ
แผนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียนสู่การปฏิบัติ

3.1.3 ด้านการมีทักษะในการ
ดำเนินชีวิต

1) ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน
ได้พัฒนาการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2) ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน
เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การรู้จักความ
ถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง
เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล

3) ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน
ได้พัฒนาการจัดการกับอารมณ์ และ
ความเครียด รู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล
สามารถควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธี
ผ่อนคลาย สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะ
ก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ ตาม
สถานการณ์ความจำเป็นและเหมาะสม

4) ส่งเสริมให้ ครู และ
บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและความ
ถนัดในแต่ละกลุ่มสาระมารวมทีมกันและ
ร่วมมือกันจัดกิจกรรมการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

5) ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน
มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันจัดกิจกรรมเพื่อ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียน

6) ส่งเสริมความร่วมมือกับ
สถานศึกษาอื่นในการสร้างทีมงานเพื่อดำเนิน
กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของนักเรียน

3.1.4 ด้านการกำกับ ติดตามและ
ประเมินผล

1) ผู้บริหารสถานศึกษา
กำกับ ติดตามการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนา

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด คอยให้กำลังใจ ติดตาม สอบถามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนทุกวัน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามสถานการณ์ความจำเป็นและเหมาะสม

3) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนตื่นตัวในการดูแลพฤติกรรมของบุตรหลาน

4) ประสานขอความร่วมมือผู้ปกครองนักเรียนให้ช่วยกำกับดูแลการดูแลพฤติกรรม หรือทำกิจกรรมที่ครอบคลุมหมายถึงบ้านในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน หรือวันหยุด

5) ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนของโรงเรียนให้ดียิ่ง

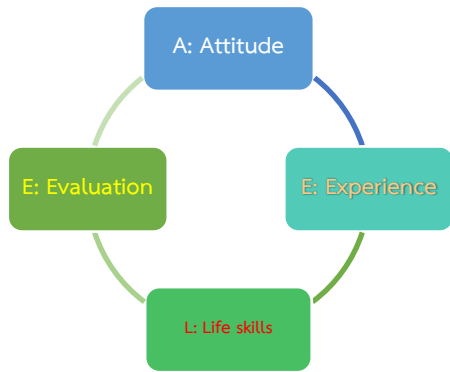
ผลการวิเคราะห์จัดลำดับความ ต้องการจำเป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความสำคัญจำเป็นสูงสุด คือ 1 การมีทักษะในการดำเนินชีวิต ($PNI_{modified}=0.74$) รองลงมา คือ การกำกับ

ติดตาม และประเมินผล ($PNI_{modified}=0.69$)

การสร้างเจตคติที่ดี ($PNI_{modified}=0.67$) และ

การสร้างเสริมประสบการณ์ ($PNI_{modified}=0.64$)

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ คือ รูปแบบ AELE Model ประกอบด้วย การสร้างเจตคติที่ดี (A: Attitude) การสร้างเสริมประสบการณ์ (E: Experience) การประยุกต์ใช้การชีวิตประจำวัน (L: Life skills) และ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (E: Evaluation) ซึ่งรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ มีความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu=4.73$, $\sigma=0.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างเสริมประสบการณ์ (E: Experience) ($\mu=4.80$, $\sigma=0.45$) รองลงมา คือ การสร้างเจตคติที่ดี (A: Attitude) ($\mu=4.73$, $\sigma=0.44$) และการประยุกต์ใช้การชีวิตประจำวัน (L: Life skills) ($\mu=4.73$, $\sigma=0.43$) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำกับติดตาม และประเมินผล (E: Evaluation) ($\mu=4.66$, $\sigma=0.45$)

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้าน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา)
ในพระราชูปถัมภ์ฯ (AELE Model)

4. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของโรงเรียน ที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา)
ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่า ผลการประเมิน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ด้าน ใน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่
6 โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2562 สูงกว่าปี
การศึกษา 2561 ทุกระดับชั้น และผลการ
ประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร
สถานศึกษา ครู และนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=$
4.84, $\sigma=0.28$)

อภิปรายผล

1. การศึกษาองค์ประกอบการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ใน
พระราชูปถัมภ์ฯ พบว่า มี 5 องค์ประกอบ คือ
(1) การสร้างเจตคติที่ดี (2) การสร้างเสริม

ประสบการณ์ (3) การสร้างความตระหนัก (4)
การกำกับ ติดตาม และประเมินผล และ (5)
การมีทักษะในการดำเนินชีวิต เมื่อพิจารณา
ความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5
คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา
เป็นรายองค์ประกอบพบว่าอยู่ในระดับมาก
ที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างเจตคติที่ดี การ
สร้างเสริมประสบการณ์ การกำกับ ติดตาม
และประเมินผล และการมีทักษะในการดำเนิน
ชีวิต ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
การสร้างความตระหนัก ทั้งนี้ อาจเป็น
เพราะว่ากระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์จำเป็นต้องมีการ
ปลูกฝังเรื่องเจตคติที่ดีเอาไว้
ก่อนล่วงหน้าเพื่อให้สถานศึกษาและผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องได้มีเวลาปรึกษาหารือและร่วมกัน
วางแผนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ร่วมกันดำเนิน
กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ร่วมมือกัน
จัดโครงการหรือกิจกรรมอย่างเป็นระบบและมี
ประสิทธิภาพ โดยต้องมีการกำกับ ติดตาม
และประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่าง
ต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์
เกิดสัมฤทธิ์ผลบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
สอดคล้องกับกรกฎ วรรณไชย (2559: 204-
205) ได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลโดยตรงและโดยอ้อมต่อพฤติกรรม การมีวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 5 ปัจจัย จากจำนวนตัวแปรทั้งหมด 8 ปัจจัย เรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล ดังนี้ ด้านความรู้เรื่องวินัยนักเรียน (0.83) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครอง (0.10) ด้านการเลียนแบบสื่อ (0.08) ด้านการเลียนแบบเพื่อน (0.08) และด้านเจตคติ (0.07) 2) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยกิจกรรมในการพัฒนา 9 กิจกรรม ได้แก่ 2.1) กิจกรรมรู้เรื่องวินัย 2.2) กิจกรรมมีผู้เล่าเราควรฟัง 2.3) กิจกรรม Idol to me 2.4) กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ 2.5) กิจกรรมการวิเคราะห์และเลือกบุคคลต้นแบบ 2.6) กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย 2.7) กิจกรรมการวางแผนการใช้เวลา 2.8) กิจกรรมการรู้จักตนเอง 2.9) กิจกรรม 5 ส.

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุก

องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างความตระหนัก รองลงมา คือ การสร้างเสริมประสบการณ์ ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีทักษะในการดำเนินชีวิต สภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล รองลงมา คือ การมีทักษะในการดำเนินชีวิต ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างเจตคติที่ดี และความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีทักษะในการดำเนินชีวิต รองลงมา คือ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น ต่ำสุด คือ การสร้างความตระหนัก สอดคล้องกับ สุธิรา เกาสระคู (2557: 296-300) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารงานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า สภาพการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์ของนักเรียน ตามความคิดของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า มี
ปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาปัญหาการ
พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นรายด้าน
พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน สอดคล้องกับ
อัจฉรา ประเสริฐสิน (2558: 55-56) การ
พัฒนารูปแบบการวัดคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ 8 ประการของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการ
จำเป็นในการพัฒนา คุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ 8 ประการ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้าน
ใฝ่เรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด
($PNI_{modified}=0.292$) รองลงมาคือ ด้านอยู่
อย่างพอเพียง ($PNI_{modified}=0.261$) และด้าน
มุ่งมั่นในการทำงาน ($PNI_{modified}=0.253$)
สอดคล้องกับ วชิรดิล คำศิริรักษ์ (2559: 102)
ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรม
เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย
พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ในสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง โดยรวม
อยู่ในระดับมากทุกด้าน และความต้องการ
จำเป็นสูงสุด 5 อันดับ ได้แก่ 1) ความ
รับผิดชอบ 2) มีวินัย 3) ใฝ่เรียนรู้ 4) ประหยัด/
อยู่อย่างพอเพียง และ 5) ตรงต่อเวลา

3. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบ
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา
(ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ได้รูปแบบ
AELE Model ประกอบด้วย การสร้างเจตคติ

ที่ดี (A: Attitude) การสร้างเสริมประสบการณ์
(E: Experience) การมีทักษะในการดำเนิน
ชีวิต (L: Life skills) และการกำกับ ติดตาม
และประเมินผล (E: Evaluation) ซึ่งรูปแบบ
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒนา
(ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ มีความ
เหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
($\mu=4.73$, $\sigma=0.43$) สอดคล้องกับ วชิรดิล
คำศิริรักษ์ (2559: 102) ได้ศึกษาเรื่อง การ
พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบกิจกรรม
เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์มี 5
องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัดดูประสงค์
เนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรม การวัดและ
ประเมินผล คุณภาพของรูปแบบกิจกรรม
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, $SD=$
 0.45) สอดคล้องกับ พรสวรรค์ ทับสุขวิวัฒน
กุล (2559: 152) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
26 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนา
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
26 ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแต่งกายดี 2)
กิจกรรมวชิไพบรา 3) กิจกรรมค้นหาบุคคล
ต้นแบบ 4) กิจกรรมรู้เรื่องวินัย 5) กิจกรรม

ช่วยฟังหน่อย 6) กิจกรรมการวางแผนการใช้เวลา 7) การวิเคราะห์และเลือกบุคคลต้นแบบ 8) กิจกรรม 5 ส และ 9) กิจกรรมพี่เลี้ยง

4. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน ที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ด้าน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวม ปีการศึกษา 2562 สูงกว่าปีการศึกษา 2561 ทุกระดับชั้น และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.84$, $\sigma=0.28$) สอดคล้องกับ วชิรตล คำศิริรักษ์ (2559: 102) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า การทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า การมีเหตุผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีพฤติกรรมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, $SD=0.75$) สอดคล้องกับ พรสวรรค์ ทับสุขวิวัฒนกุล (2559: 152) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองใช้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า หลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลอง มีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการใฝ่เรียนรู้ได้ดีขึ้น กว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำ

ผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน ที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในองค์ประกอบด้านการมีทักษะในการดำเนินชีวิต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้จัดกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปังกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในองค์ประกอบด้านการสร้างเจตคติที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้ร่วมมือกันปลูกฝังเจตคติ ที่คนคดดีที่

ดีโดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ถูกต้องมาร่วมกันพัฒนาเจตคติที่ดีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ในองค์ประกอบด้านการมีทักษะในการดำเนินชีวิต มีค่าความต้องการจำเป็นสูงกว่าในองค์ประกอบด้านอื่น ๆ โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา กิจกรรมเสริมสร้างการใช้ทักษะในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้มากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.4 รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนด้านอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความต้องการจำเป็น และควรมีการปรับเปลี่ยนเรื่องของระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบและกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านอื่น ๆ หรือให้ครอบคลุมคุณภาพผู้เรียนทุกด้านตามกรอบการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. เพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือด้านอื่น ๆ เพื่อให้สถานศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาได้มีนวัตกรรมการบริหารที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามสภาพความต้องการจำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อช่วยให้โรงเรียนตลอดจนบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำสารสนเทศจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้การวางแผนหรือจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมและดำเนินการพัฒนาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรกช วรรณไชย. (2559). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดขอนแก่น. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นริรัตน์ ทับทองกุล. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 12 (7). 337-338.
- พรสวรรค์ ทับสุขวิวัฒน์กุล. (2559). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระณัฏชพงศ์ โนนทายะ. (2561). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา วัดไทรราษฎร์อุบลสัมภังค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). วิจัยวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่8). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วชิรตล คำศิริรักษ์ (2559, มกราคม-เมษายน) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 6 (1), 102.
- สุธิรา เภาสระคู. (2557). การพัฒนาระบบการบริหารงานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2557). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อัจตรา ประเสริฐสิน. (2558). การพัฒนารูปแบบการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).